

Шут С. О.
директор

Інституту розвитку енергоефективності України

Shut S. O.

Director

Institute for Energy Efficiency Development of Ukraine

ІНВЕСТИЦІЇ: СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ТРАКТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ

INVESTMENTS: A MODERN APPROACH TO THE INTERPRETATION OF THE ECONOMIC ESSENCE OF THE CATEGORY

Анотація. В статті проаналізовані підходи науковців до трактування поняття «інвестиції». Обґрунтовано авторське трактування інвестицій, як, вкладання майнових, грошових, інтелектуальних та інших видів цінностей, які в подальшому стають сукупністю витрат для отримання прибутку (доходу) та досягнення як індивідуальних цілей інвестора, так і позитивного соціального ефекту.

Ключові слова: інвестиції, вкладення капіталу, сукупність витрат, отримання прибутку, цінності.

Вступ. В сучасний період господарювання інвестування є універсальною системоутворюючою умовою розвитку національних економік, важелем економічного зростання, збільшенням ВВП. Динаміка інвестування є найважливішим макроекономічним індикатором, що характеризує потенціал розвитку і добробут будь-якої країни, особливо для економік країн, що знаходяться в стані кризи, для яких, інвестиції є також можливістю оновлення виробничих потужностей є необхідною умовою виходу з кризи та економічного і соціального підйому в майбутньому. Для України, яка переживає тривалу фінансову і економічну кризу, проблеми залучення інвестицій є вкрай актуальними. Саме завдяки інвестуванню можливе оздоровлення економіки країни, практична реалізація і розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, та, завдяки чому, інтегрування у світовий простір.

Постановка проблеми. Саме визначення «інвестування» є досить давнім. Хоча є декілька думок з приводу його походження. Існує думка про походження цього слова від латинського слова «investio» – одягаю. [1].

Інші джерела приписують походження терміну «інвестування» німцям, зазначаючи при цьому, що все ж таки початково це все ж таки було латинське слово «invest», що означало «вкладати» [2].

«Інвеститура», в період феодалізму, це була постановка, яка супроводжувалась відповідною церемонією облачення і наділення повноваженнями, свого васала феодалом в управління феодалом, або призначення приходом настоятелів, які отримували в управління церковні землі з їх населенням і право суду над ним. Інвеститура давала можливість інвестору (або, якщо казати давньою мовою інвеститором) брати участь в управлінні новими територіями і долучати їх до себе.

З плином часу поняття «інвестиція» поповнилося цілим рядом нових значень і стало вживатися в різних сферах діяльності, саме тому у сучасній практиці фактично відсутнє єдине несуперечливе визначення даного поняття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні проблеми інвестиційної діяльності та практичні напрямки їх розв'язання знайшли висвітлення у наукових працях вітчизняних і зарубіжних економістів, а саме:

І.А. Бланка, Зві Боді, П. І. Вахріна, Л. Гітмана, А. Г. Загороднього, Дж. Кейнса, А. Г. Савченко, О. О. Терещенко, К. Р. Макконнелла, С. Л. Брю, В. Г. Федоренко, А. В. Череп, У. Шарпа, В. В. Шеремет та інших. Разом із тим, детальний аналіз джерел, присвячених інвестуванню, свідчить про те, що низка питань, пов'язаних з сучасними напрямками та поглядами на даний процес, залишаються невирішеними. Тому існує потреба в подальших дослідженнях сучасного тлумачення поняття "інвестиції" шляхом аналізу думок вітчизняних та закордонних вчених з метою відображення значущості та ролі інвестицій в сучасній економіці України.

Мета статті (постановка завдання). Найбільш часто у сучасному трактуванні зустрічається розуміння інвестицій, як фінансових, матеріальних та інших цінностей, що вкладаються інвесторами в певні економічні об'єкти з метою отримання прибутку. Втім існує багато інших думок з приводу тлумачення даного поняття. Деякі з цих думок навіть протирічать одна одній. Тому, метою даної роботи є аналіз тлумачень поняття «інвестиції» з метою запропонувати їх узагальнююче, прийнятне з точки зору сучасного законодавства авторське поняття.

Виклад основного матеріалу. Проаналізуємо сутність поняття «інвестиції» серед різних науковців, як з позиції історичного, міжнародного трактування, так і сучасних вітчизняних науковців. Даний аналіз наведено у таблиці 1. Як ми бачимо всі підходи до трактування можна умовно поділити на три групи: «вкладення», «витрати» і «цінності». Тлумачення «інвестицій» представниками першої умовної групи представлено в таблиці 1.

Якщо критично проаналізувати дану групу тлумачень, то можна зробити наступні висновки, що загальний зміст тлумачень, полягає в тому, що інвестиції трактують як довгострокові вкладення з метою отримання прибутку. Втім, це не завжди вкладення капіталу або грошових коштів (це можуть бути нематеріальні активи, права користування, і не завжди вони мають довгостроковий характер. Представники наступної групи науковців вважають, що інвестиції, це перш за все витрати, таблиця 2.

Але, аналізуючи наведені вище тлумачення, слід зауважити, що витрати, це перш за все, обсяг спожитих

виробничих факторів, при тому, що інвестиції мають перспективний а не ретроспективний характер, втім інвестиції також, як і витрати здійснюються для отримання прибутку в наступному. І остання група тлумачень, стоєть, перш за все трактування інвестицій, як цінностей або відмову від них (таблиця 3).

Якщо говорити про цінності, то вони можуть надавати непрямий дохід, шляхом, наприклад, збільшення їх ціни за

рахунок інфляції, подорожчання «еволюційного», наприклад, цінних металів, тощо. І для цього їх не обов'язково кудись владувати, інвестувати. Тому, за результатами даного аналізу ми прийшли до висновку, що сучасне поняття інвестицій повинно комплексно включати в себе всі вищезазначені змісти і «вкладання» і «витрати» і «цінності».

З нашої точки зору найбільш комплексно, прийнятно з точки зору законодавства, «інвестиції» можна трактувати

Таблиця 1

Аналіз тлумачення поняття «інвестиції» з позиції значення «вкладення»

Автори	Тлумачення
Азрилиян А. Н., Азрилиян О. М., Калашникова Е. В., Квардакова О. В. [3]	Грошові кошти, цінні папери, інше майно, у тому числі майнові права, інші права, що мають грошову оцінку, вкладаються в об'єкти підприємницької і (чи) іншої діяльності з метою отримання прибутку і (чи) досягнення іншого корисного ефекту
І. Бланк [4]	«...вкладання капіталу в усіх його формах у різні об'єкти (інструменти) його господарської діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення іншого економічного або неекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язано з факторами часу, ризику та ліквідності»
П. І. Вахрін, А. С. Нешиной [5]	«...довгострокове вкладення капіталу в будь-які підприємства, соціально-економічні програми, проекти у власній країні або за кордоном з метою отримання прибутку або соціального ефекту»
Гаврилишин Б. Д., Устенко О. А. [6]	Довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку
Л. Дж. Гітман, М. Д. Джонк [7]	«... засіб розміщення капіталу, що може забезпечити зберігання або зростання суми капіталу»
О. Гребельник [8]	«...довгострокові вкладення капіталу у власній країні чи за кордоном у підприємства різних галузей, підприємницькі та інноваційні проекти, соціально-економічні програми»
Л. Ігоніна [9]	«...вкладення капіталу з метою його збільшення в майбутньому»
Ю. Морозов [10]	«...довгострокові вкладення коштів у різні галузі економіки з метою отримання прибутку»
К. Паливода [11]	«...будь-які грошові вкладення, здійснені заради отримання прибутку, довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку»
О. Скібіцький [12]	«...вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення»
Федоренко В. Г. [13]	Це вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Приріст капіталу в результаті його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та недержання процентів від банківських вкладень капіталу

Таблиця 2

Аналіз тлумачення поняття «інвестиції» з позиції значення «витрати»

Автори	Тлумачення
О. Базилінська [14]	«...є частиною сукупних витрат, що складається з витрат на нові засоби виробництва, інвестиції в нове житло й приросту товарних запасів. Тобто інвестиції – це частина ВВП, не спожита в поточний період, що забезпечує приріст капіталу в економіці»
Зві Боді, Алекс Кейн, Алан Дж. Маркус [15]	Це витрачання в даний час грошових чи інших коштів в очікуванні отримання майбутніх вигод
С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна [16]	«...це процес створення нового капіталу, що вимагає витрат фінансових ресурсів і призводить до змін у запасах капіталу»; «...усі витрати, які безпосередньо сприяють зростанню загальної величини нагромадженого в економіці капіталу»
В. Іванюка [17]	«...усі витрати, які безпосередньо сприяють зростанню загальної величини нагромадженого в економіці капіталу»
Р. Костирко [18]	«...сукупність витрат, реалізованих у вигляді довгострокових вкладень капіталу в реальні або фінансові об'єкти»
Макконнелл К. Р., Брю С. Л. [19]	Витрати на виробництво і накопичення засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів
Г. Подшиваленко, Н. Лахметкіна, М. Макарова [20]	«...це сукупність витрат, що реалізуються у формі капіталовкладень у різні галузі та сфери економіки, в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку (доходу) та досягнення як індивідуальних цілей інвестора, так і позитивного соціального ефекту»
Румянцева Е. Е. [21]	Один з ключових чинників економічного зростання, довгострокові і короткострокові вкладення капіталу, що складаються з капітальних витрат (капітальних вкладень); витрат, пов'язаних з приростом оборотного капіталу (при розширенні виробництва) або оборотним капіталом в повному об'ємі, необхідним для запуску виробництва (при створенні нових виробництв), а також витрат, необхідних для підготовки інвестиційного проекту
А. Савченко [22]	«...це витрати, які здійснюються економічними суб'єктами з метою нагромадження капіталу, що передбачає створення нового капіталу та відшкодування зношеного капіталу»

Аналіз тлумачення поняття «інвестиції» з позиції значення «цінності»

	Цінності
А. Загородній, Г. Вознюк, Т. Смовженко [23]	«...грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що їх вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; капітальні вкладення в розвиток виробництва чи невиробничу сферу»
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [24]	«Це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект»
Дж. М. Кейнс [25]	«...поточний приріст цінностей капітального майна внаслідок виробничої діяльності певного періоду, це та частина доходу за певний період, яка не була використана для споживання»
Е. Крилов, В. Власова, І. Журавкова [26]	«...це грошові засоби, цінні папери, інше майно, у тому числі майнові права, інші права, що мають грошову оцінку, що вкладаються в об'єкти підприємницької та (або) іншої діяльності з метою отримання прибутку або іншого корисного ефекту»
Т. Майорова [27]	«...це складне та змістовне поняття, що інтегрує в собі різні економічні процеси, які впливають на виробництво, розподіл, обмін та споживання, тобто вони є фундаментальною основою суспільного відтворення»
А. Пересада, О. Смірнова, С. Онікієнко, О. Ляхова [28]	«...матеріально-фінансова основа оновлення й нагромадження основного капіталу, що визначає структуру економіки, темпи її зростання та рівень конкурентоспроможності на світовому ринку»
О. Терещенко [29]	«...це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект»
Н. Чирик [30]	«...усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, у результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект»
Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. [31]	Це відмова від певної цінності зараз за (можливо, невизначену) цінність в майбутньому
В. Шеремет, В. Павлюченко, В. Шапіро [32]	«...грошові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери, технології, машини, обладнання, ліцензії, у тому числі й на товарні знаки, кредити, будь-яке інше майно або майнові права, інтелектуальні цінності, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності та інші види діяльності з метою отримання прибутку (доходу) та досягнення позитивного економічного та соціального ефекту»

як, вкладання майнових, грошових, інтелектуальних та інших видів цінностей, які в подальшому стають сукупністю витрат для отримання прибутку (доходу) та досягнення як індивідуальних цілей інвестора, так і позитивного соціального ефекту.

Висновок. Як економічна категорія «інвестиції» на сучасному етапі господарювання, відображають характер економічних відносин. Можна сказати, що за її допомогою відбувається оновлення засобів виробництва, пошук шляхів регулювання процесів відтворення капіталу, регулювання

розвитку економіки, розподілення створеного суспільного продукту. Але на сьогодні не існує комплексної категорії «інвестицій», яка б відображала всі сторони поняття, як вкладання капіталу, як витрат і як цінностей. Тому нами запропоновано удосконалене визначення цього поняття. А саме, «інвестиції» пропонуємо трактувати як, вкладання майнових, грошових, інтелектуальних та інших видів цінностей, які в подальшому стають сукупністю витрат для отримання прибутку (доходу) та досягнення як індивідуальних цілей інвестора, так і позитивного соціального ефекту.

Список використаних джерел:

1. Уоррен Баффер. История возникновения инвестиций.-Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.investforma.ru/sushhnost-investicij/6-istorija-vozniknovenija-investicij.html>
2. Економіка підприємства: навчальний посібник / Л.О. Болтянська, Л.О. Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
3. Большой экономический словарь / [А. Н. Азрилиян, О. М. Азрилиян, Е. В. Калашникова, О. В. Квардакова]. – 7-е изд., доп. – М.: Институт новой экономики, 2008. – 1472 с.
4. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К. : МП "Итем Лтд", "Юнайтед Лондон Трейд Лимитед", 1995. – 448 с.
5. Вахрин П. И. Инвестиции / П. И. Вахрин, А. С. Нешитой. – М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и К", 2005. – 380 с.
6. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1 / [сост. Гаврилишин Б. Д., Устенко О. А.; ред. Мочерний С. В.]. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000 – 864 с.
7. Гитман Л. Дж. Основы инвестирования / Л. Дж. Гитман, М. Д. Джонк ; [пер. с англ.]. – М. : Дело, 1997. – С. 10.
8. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності / О. П. Гребельник. - [3-те вид., перероб. та доп.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 432 с.
9. Игонина Л. Л. Инвестиции / Л. Л. Игонина; [под ред. В. А. Слепова]. – М. : Юристъ, 2002. – 480 с.
10. Морозов Ю. Инновационный менеджмент / Ю. Морозов. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. - 446 с.
11. Паливода К. Капітальні інвестиції: фінансово-економічна сутність та форми прояву / К.Паливода // Банківська справа. - 2009. - № 3. - С. 46-55.
12. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент / О. М. Скібіцький. - К. : Центр навчальної літератури, 2009. - 408 с.

13. Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / Федоренко В. Г. – 2-ге вид., переробл. и доповн. – К.: Алерта, 2014. – 344 с.
14. Базілінська О. Я. Макроекономіка / О. Я. Базілінська. К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 442 с.
15. Боди Зви. Принципы инвестиций. Пер. з англ. 4-е изд. / Зви Боди, Алекс Кейн, Алан Дж. Маркус. – М.: Вильямс, 2008. – 984 с.
16. Мікроекономіка і макроекономіка : у 2 ч. / [С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніната ін.; за заг. ред. С. Будаговської]. - К. : Основи, 2007. - 518 с.
17. Іванюка В.Ф. Макроекономіка / В. Ф. Іванюка. - Кобеляки, 2005. - 248 с.
18. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз / Р. О. Костирко. Харків : Фактор, 2007. - 784 с.
19. Макконнелл К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер. с 14-го англ. изд. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 972 с.
20. Подшиваленко Г. П. Инвестиции / [Подшиваленко Г. П., Лахметкина Н. И., Макарова М. В. и др.]. - М. : Кнорус, 2004 С. 7-9.
21. Румянцева Е. Е. Новая экономическая энциклопедия / Е. Е. Румянцева. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 826 с
22. Савченко А. Г. Макроекономіка / А. Г. Савченко. - К. : КНЕУ, 2005. - 441 с.
23. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. - К. : Знання, 2002. - 556 с.
24. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-ХІІ від 18.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
25. Keynes J. M. General Theory of Employment. Interest and Money. Collected Writings of John Maynard Keynes / J. M. Keynes. - London : Macmillan, 1973. - Vol. VII. - 403 p.
26. Крылов Э. И. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия / Э. И. Крылов, В. М. Власова, И. В. Журавкова. - [2-е изд., перераб. и доп.]. - М. : Финансы и статистика, 2003. - 608 с.
27. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність / Т. В. Майорова. - К. : Центр навчальної літератури, 2009. - 472 с.
28. Пересада А. А. Основы инвестиционной деятельности / А. А. Пересада. - К. : Либра, 1999. - С. 10-11.
29. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посіб.] / О. О. Терещенко. - К. : КНЕУ, 2003. - 554 с.
30. Чирик Н. В. Економічна суть інвестицій: сучасні погляди та концепції / Н. В. Чирик // Економіка. Фінанси. Право. 2008. - № 7. - С. 17-22.
31. Шарп У. Инвестиции. Пер. с англ. Буренина А. Н., Васина А. А. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 1028 с.
32. Управление инвестициями : [в 2 т.] / [В. В. Шеремет, В. М. Павлюченко, В. Д. Шапиро и др.]. - М. : Высшая школа, 1998. - Т. 1. - 416 с.

Аннотація. В статтю проаналізовані підходи учених к трактовке понятия «інвестиції». Обоснована авторська трактовка інвестицій, як, вложения имущественных, денежных, интеллектуальных и других видов ценностей, которые в дальнейшем становятся совокупностью затрат для получения прибыли (дохода) и достижения как индивидуальных целей инвестора, так и положительного социального эффекта.

Ключевые слова: інвестиції, вложения капитала, совокупность затрат, получение прибыли, ценности.

Summary. The article analyzes the approaches of scientists to the concept of "investment" interpretation. The author's interpretation of investments is: investing in property, money, intellectual and other types of values, which in future become a combination of expenses for profit (income) and achievement both individual goals of the investor and positive social effect, is substantiated.

Key words: investments, investments of capital, aggregate of expenses, reception of profit, values.